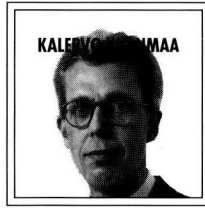

TAPETILLA SUURKULUTTAJAT

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, jossa alkoholin kulutus on laskemassa, lisääntyvistä haitoista saarnaava saatetaan leimata tuomiopäivän profeetaksi. Kansakunnan köyhtyessä laman kourissa ovat alkoholin kulutuksen ja siitä johtuvien haittojen väliset lainalaisuudet kuitenkin tulleet varsin havainnollisesti todistetuiksi. Siksi lienee myös itseltään selvää, että taloudellisen tilanteen kohentuessa myös alkoholin kulutus kääntyy uudelleen nousuun. Toteutuessaan kulutuksen kasvu tulee luonnollisesti merkitsemään niin kerta- kuin pitkäaikaiskäyttöönkin liittyvien haittojen lisääntymistä.

Tilanne tulee kuitenkin olemaan uusi, koska useat odotettavissa olevat muutokset todennäköisesti edesauttavat kasvua ja vaikeuttavat haittojen hallintaa. Kansainvälisen kehityksen ja kotimaassa tapahtumassa olevien yhteiskunnallisten muutosten seurauksena mahdollisuudet käyttää perinteisiä sääntelytoimia, kuten hintapolitiikkaa ja saatavuuden sääntelyä, kulutuksen ohjaamiseen vähenevät ilmeisesti merkittävästi. Myös yleinen kansalaismielipide suhtautuu holhoukseen entistä kriittisemmin.

Voimme tietysti kysyä, pystytäänkö uhkakuvan mukaisessa tilanteessa tekemään mitään. Onko haittojen hallintakeinojen kuihtuessa tyydyttävä turvautumaan toissijaisena pidettyihin keinoihin, kuten haittatiedotukseen, ja opittava vain sietämään enenevät haitat?

Perinteiset alkoholipolitiikan keinot perus-

tuvat malliin, jonka mukaan saataessa koko kansa juomaan vähemmän samalla vähennetään kaikkien haittojen määrää. Tätä kuitenkin väitetään nykyään koko kansan tarpeettomaksi holhoamiseksi ja kohtuukäyttäjien diskriminoimiseksi.

Vaihtoehtoisen lähestymistavan tarjoaa alkoholin kulutuksen kasaantuminen: verrattain pieni osa väestöstä, ns. suurkuluttajat, juo valtaosan alkoholista. Koska haittojen määrä niin yksilö- kuin väestötasollakin riippuu kulutuksesta, on ilmeistä, että suurin osa niin kerta- kuin pitkäaikaiskäytöstä aiheutuvista haitoista yhtä lailla kasaantuu tähän ryhmään. Suurkuluttajien haitat ovat lisäksi kohtuukäyttäjien haittoja vakavampia ja niiden hoitaminen tulee kalliimmaksi. Niinpä pyrkimällä suurkuluttajiin kohdistetuilla toimilla vähentämään kulutusta ja hoitamaan haittoja myös haittojen ja haittakustannusten voidaan päätellä vähenevän. Tähän liittyy myös käsitys, että haitalliseksi muodostuneeseen juomiseen ja itse haittoihin voidaan vaikuttaa sitä tehokkaammin ja pienemmin kustannuksin, mitä varhaisemmassa vaiheessa juominen todetaan.

Tämän näkemyksen vastaisesti on kuitenkin esitetty, että suurkuluttajiin vaikuttamiseen perustuvilla toimenpiteillä ei – paradoksaalista kyllä – voitaisi vähentää alkoholihaittojen kokonaismäärää, vaan parempaan tulokseen päästäisiin kohtuukäyttäjien kulutuksen alenemisen kautta. Tähän on kuitenkin suhtauduttava skeptisesti, sillä arvion on

väitetty perustuvan virheellisiin tutkimusaineistoista tehtyihin johtopäätöksiin.

Suurkuluttajakeskeinen lähestymistapa nojaa keskeisesti suurkulutuksen toteamiseen ja ns. interventioon tai väliintuloon. Ne eivät kuitenkaan sellaisenaan takaa haluttua lopputulosta, vaan vaativat lisäksi koko joukon täydentäviä toimenpiteitä ja seurantaa. Suurkulutuksen toteaminen on esimerkiksi vaikeaa ja suurta ammattitaitoa vaativaa. Siksi tutkimuksen tavoitteena on kehittää entistä luotettavampia ja edullisempia kliinisiä suurkulutuksen osoittimia. Tärkeää on myös saada testien tekeminen osaksi rutiininluonteisia

terveystarkastuksia.

Suurkuluttajien juomisessa on tunnetusti vaikea saada aikaan merkittäviä muutoksia, mutta ns. interventiotutkimuksissa on kuitenkin päästy rohkaiseviin tuloksiin varsin yksinkertaisilla toimenpiteillä.

Alkoholisairauksien, kuten kudosisaurioiden, toteamiseksi on kehitteillä luotettavampaa diagnostiikkaa, mikä auttaa sairauksien etenemisen pysäyttämässä ja hoidon aloittamisessa. Myös alkoholistiseksi muodostuneen juomisen hillitsemiseen on orastamassa aivan uusia lääkehoitokeinoja.